

Besöksrapport SkyddC

2025-10-09

Pliktrådet

Enligt förordning 2017:1249 utgör Pliktrådet det centrala medinflytandeorganet för totalförsvarspliktiga under grundutbildning. Pliktrådet, som består av fem värnpliktiga väljs på den årliga Värnpliktskongressen, företräder samtliga värnpliktiga och bedriver intresse- och rättighetsbevakning för deras räkning. Förbandsbesök är en viktig del i Pliktrådets löpande verksamhet.

Rapporten

I rapporten redovisas de intryck som Pliktrådet fick vid besöket. Den belyser såväl brister och utmaningar som det som fungerar väl och annat som bidrar till positiv utveckling på förbandet. Genom detta uppmuntras andra förband att ta efter goda exempel och gemensamt arbeta för att utveckla verksamheten i enlighet med utbildningens mål och främja goda utbildningsförhållanden.

Pliktrådets besökare:
William Wennman
Alice Westlund

Pliktrådets överblicksbild av SkyddC

Följande avsnitt ämnar att ge en omedelbar överblicksbild över de intryck Pliktrådet fått under förbandsbesöket. Vid behov av djupare inläsning i ett särskilt område hänvisar vi till resterande avsnitt där de hanteras i större detalj. Efter att ha läst denna överblick bör du dock veta kärnan i de observationer som gjorts under besöket.

Information om förbandet

Totalförsvarets skyddscentrum SkyddC är belagt i anslutning till Umeå stads centrala del och är ett förband som specialiserar sig på CBRN området.

Utbildningsår 25/26 skrevs 112 soldater in för grundutbildning på SWEA kompani som är det enda utbildningskompaniet på förbandet. SWEA-kompani ("Värnpliktskompaniet") är fördelat på: CBRN-underrättelsepluton, saneringspluton samt CBRN-befälstropp.

1.CBRN-kompaniet är där de heltidsanställda soldaterna är organiserade.

Unikt för förbandet är att de har en könsfördelning på ca 50/50 män och kvinnor vilket gör dem till det enda värnpliktsutbildande med en jämn könsfördelning.

Förbandets förbättringspunkter och åtgärder

- Se till att inte skala upp utbildningsverksamheten om inte infrastrukturen finns på plats, var även tydliga med det till Försvarmakten centralt.
- Schemadelgivningen på förbandet måste förbättras, samt tydlighet när soldaterna är lediga.
 - Öka kommunikation och tydlighet, tid, plats, utrustning samt sluttid.
- Se över möjligheten att kunna gå in djupare på anpassning av personlig utrustning.
 - Kan lösas genom att ge befäl större tillgång till utrustningen så dem själva kan skapa erfarenhet som i sin tur kan vidareförmedlas.
- Hitta lösningar på hur resorna till regementet kan förenklas efter permission.

Förbandets utmärkelser

- Fortsätt upprätthålla en god jargong mellan värnpliktiga samt värnpliktiga och befäl.
- Fortsätt bibehålla ett positivt och lösningsorienterat tänk kopplat till infrastrukturen på förbandet.
- Bibehåll transparens och god kommunikation i medinflytandespåret lokalt på förbandet.

Pliktrådets överblicksbild av SkyddC	1
Arbetsmiljö och säkerhet	3
Materiel och personlig utrustning	3
Boendemiljö och vistelseutrymmen	4
Försvarshälsan	4
Fysisk belastning	4
Psykisk hälsa	4
Avbruten utbildning	5
Attityder och jargong	5
Värnpliktigas rättigheter och skyldigheter	5
Meningsfull utbildning	5
Rättstjänst	5
Information och mönstring	6
Medinflytande	6
Fritid	6
Resor	6
Soldathem	6

Arbetsmiljö och säkerhet

Avvikelserapportering har utbildats på till förbandets skyddsassistenter men ej till övriga tio månaders värnpliktiga. Det är någonting förbandet bör ta återtåg på för att säkerställa att de får in

dom arbetsmiljöbrister som råder ute på förbandet. Men de värnpliktiga upplever ändå att befälen tar in avvikelser och skriver egna rapporter.

Säkerheten på förbandet kopplat till hantering av skadliga kemikalier upplevs god och förbandet uppmanas till att bibehålla god verksamhets säkerhet.

Värnpliktiga på förbandet har upplevt problematik med att vid ett tillfälle blivit utan mat samt att kvällsfika inte delats ut. Förbandet har matråd där dialog sker samt att förbandet för dialog med den civila matleverantören där de lyfter kritik.

Materiel och personlig utrustning

Soldaterna på förbandet är tilldelade den nya personliga utrustningen, det vill säga Stridsbärsystem 25, Kroppsskydd 22 samt 23D och Hjälms 24, de tilldelas även nya eldhandvapnet AKM4.

De värnpliktiga på förbandet upplever materielen ändamålsenlig och funktionsduglig men efterfrågar mer utbildning av tillpassning.

Under möte med befälsgruppen tryckte Pliktrådet på utbildning i den personliga materielen, men befälsgruppen uppger att de saknar kompetens då de inte haft möjlighet till att själva nyttja utrustningen för att kunna bygga erfarenhets värden.

Pliktrådet har noterat på en mängd förband en korrelation mellan känga 90B och problem med fötter, den korrelationen syns även på SkyddC. Pliktrådet uppmanar förbandet att säkerställa att avvikelser på problematiska persedlar kommer in så att Försvarsmakten kan fatta beslut kopplat till materiell.

Vid möte med förrådet upplyste de Pliktrådet om en rad friktioner som försvårar deras verksamhet. Framför allt har dem inte den ytan de behöver för att kunna bedriva deras verksamhet och framför allt inte för att kunna skala upp. Förrådets trånga lokaler blir även ett problem då det kraftigt försämrar personalens arbetsmiljö då de tvingas jobba i trånga miljöer.

De upplyser även Pliktrådet om problematiken kring högvakten då uniformssystem m87 ska tilldelas de värnpliktiga och beställningar av storlekar centralt är problematiskt.

Värnpliktiga på förbandet har möjlighet till vissa typer av personlig anpassning av materielen som exempelvis andra typer av sulor som ger stöd för hålfoten. Det går även att testa andra typer av kängor vid fortsatta problem.

Boendemiljö och vistelseutrymmen

SkyddC är ett av de mer trångbudda förbanden som Pliktrådet har besökt, det är tydligt på samtliga delar av förbandet att det måste byggas mer för att kunna tillgodose en framtida ökning av värnpliktskullarna.

Men trots infrastrukturella begränsningar har förbundet en god inställning att jobba med det man har och hitta lösningar för att säkerställa god kvalitet på utbildningen och tillvaron. Det lösningsorienterade positiva tänket är någonting förbundet bör fortsätta med och något andra förband kan se upp till.

Försvarshälsan

Försvarshälsan på förbundet har alla kompetenser som de behöver för att lösa sin uppgift men de består enbart av singelkompetenser. Det utgör utmaningar under sommaren då personalen har sin sommarledighet samtidigt som det bedrivs värnpliktsutbildning på förbundet. Chefen Försvarshälsan anser att den problematiken kommer att minska då förbundet växer och Försvarshälsan får mer personal inom de olika kategorierna, det leder till en enklare planering av ledighet.

Som övriga delar av förbundet kommer inte Försvarshälsan att kunna tillgodose förbundets behov vid en ökning av utbildningskullarna. Utrymmet för att skala upp finns inte där ur ett infrastrukturellt perspektiv.

Utöver det anses Försvarshälsan som välfungerande från både värnpliktiga och personal. Försvarshälsan har även ett gott samarbete med värnpliktskonsulenten som även de värnpliktiga uttryckte ett starkt förtroende och tycke för.

Fysisk belastning

Värnpliktiga förtroendevalda på förbundet uttrycker att en fysisk belastningstrappa är någonting som efterlevs och en gradvis ökande belastning implementeras i utbildningen. Pliktrådet trycker på vikten av belastningstrappan för att minska skadeutfall under grundutbildningen.

Psykisk hälsa

Värnpliktiga på förbundet upplever att dialog kopplat till psykisk hälsa har förts vid flertalet tillfällen under utbildningen. De värnpliktiga upplever att dialogerna och utbildningarna har varit gynnsamma och det är någonting som Pliktrådet uppmanar förbundet att fortsätta med.

De värnpliktiga trycker även på att det finns ett välfungerande stöd hos värnpliktskonsulenten samt att det går snabbt att få tid om behovet att uppsöka psykolog uppstår.

Avbruten utbildning

Förbundet har vid besöket haft fyra avbrott, någonting som inte sticker ut från normen kopplat till Försvarmakten i stort men även inte sett till förbundets historik. Anledningarna bakom avskrivningar är även dem inte avvikande på något sätt från tidigare år.

Någonting som diskuterades med förbandsledningen är att de ser framför sig att oftare genomföra granskningsnämnd då det inte enbart ska vara vid sannolika skäl för avskrivning men även för att hitta lösningar på anpassningar i tjänsten som gör att soldaten i slutändan kan slutföra sin grundutbildning. Det synsättet på hur granskningsnämnden ska nyttjas ser Pliktrådet positivt på.

Attityder och jargong

Under Pliktrådets möte med de förtroendevalda uttryckte de att det råder en god jargong på förbundet, både värnpliktiga sinsemellan samt mellan värnpliktiga och befäl. Det är någonting som förbundet bör känna sig stolta över, samt jobba för att bibehålla in i framtiden.

Värnpliktigas rättigheter och skyldigheter

Värnpliktiga på förbandet har fått en utbildning i sina juridiska rättigheter och skyldigheter som genomfördes tidigt i utbildningen. De värnpliktiga uppger att det var väl mycket information som skulle tas in i ett såpass tidigt skede men att de tar med sig det viktigaste delarna från utbildningen. Pliktrådet uppmanar förbandet till att se över vart i utbildningslinjen utbildningen bör ligga för att säkerställa att informationen kommer i ett skede där den faktiskt fastnar.

Förtroendevalda upplever inte att de har utsatts för någon form av kollektiv bestraffning, fysisk bestraffning eller grå arbetskraft. Pliktrådet uppmanar förbandet till att fortsätta att säkerställa att den typen av företeelser inte uppkommer.

Meningsfull utbildning

En del värnpliktiga fick önska befattning inför befattningsutbildningsskedet, de värnpliktiga upplever dock att deras önskemål inte togs i beaktande vid tilldelning av befattning. Värnpliktiga på förbandet samt Pliktrådet uppmanar till ökad tydlighet angående befattningar och processen då befattning väljs och vilken påverkan de värnpliktigas önskemål faktiskt har.

Rättstjänst

Förbandet hade under föregående värnpliktskull totalt 5% disciplinmälningar sett till antal värnpliktiga. Det skulle kunna vara ett tecken på att disciplinmälningar inte nyttjas fullt ut då normalbilden säger att det bör ligga på ca 10%. Under mötet med de förtroendevalda var det en övergripande osäkerhet över vad en disciplinmälan innebär och hur den upprättas. Därav uppmanar Pliktrådet förbandet till att ta återtag utbildning rättstjänst för dom värnpliktiga samt att se över om det kan finnas eventuella brister i rättstjänsten, eller om det rör sig om att förbandet har ett avvikande lågt antal händelser som är föremål för disciplinmälan.

Information och mönstring

CBRN-befälseleverna fick under mönstringen information om att de under grundutbildningen skulle läsa högskolekurser samt få högskolepoäng, någonting som inte stämmer i verkligheten. Vart den informationsbristen härstammar ifrån är oklart men ger en felaktig bild, någonting som bör undersökas. Tidigare har befattningen krävt specifika gymnasiala kompetenser som står till grund för utbildningens utgångspunkt och tempo. Nu när det har plockats bort och soldater utan förkompetensen utbildas i befattningen så uppkommer det en hög belastning på de individerna. Därav uppmanar Pliktrådet att se över om kravet på förkunskaper behövs eller om utbildningen kan justeras för att möta individer med lägre förkunskap.

Medinflytande

Medinflytandet upplevs fungera bra med god transparens där möten genomförs med rätt intervaller, Pliktrådet upplever även att de förtroendevalda har god förståelse och bemötande kopplat till olika typer av problem som uppstår. Både vid mötet med förtroendevalda och befäl upplevs det finnas ett lösningsorienterat synsätt vilket är väldigt positivt och kul att se.

Fritid

Schemadelgivningen på förbandet anses väldigt dålig av de värnpliktiga. De värnpliktiga delas inte ut ändamålsenliga scheman vilket gör att de värnpliktiga inte kan planera sin verksamhet samt att det inte är tydligt när tjänsten slutar och planeringen av de värnpliktigas fritid blir drabbad. Det har även förekommit tillfällen efter tjänstens slut där värnpliktiga blivit tillsagda att de ej får lämna området

utan tydlig syftesförankring. Sådana händelser inskränker på de värnpliktigas rättigheter och detta har förmedlats till förbandet och skall upphöra. Förbandet uppmanas att förbättra schemadelgivningen samt att öka tydligheten kopplat till när tjänsten är slut för dagen.

Resor

Värnpliktiga på förbandet önskar att få större rådighet över deras resor, när billigare och snabbare förslag på resvägar lyfts har det blivit nekade. En stor del av de värnpliktiga på förbandet flyger till Umeå Airport och upplever problematik med resorna från flygplatsen till förbandet. En stor anledning till att det uppstår problem är att lokaltrafiken ej är pålitlig.

Problematiken lyftes till ledningen och de kommer att titta på om det går att eventuellt gå att anordna lösningar som ex abonnerade buss.

Soldathem

Soldathemmet ligger i en kasernbyggnad i nära anslutning till de värnpliktigas logement, det består av två ombyggda logementsrum samt ett pentry. Värnpliktiga på förbandet anser även att Soldathemmet till yta är för litet och täcker inte deras behov. I jämförelse med övriga värnpliktsutbildande förband så anser Pliktrådet att soldathemmet är av den lägre standarden.

Förbandet har planer på att flytta Soldathemmet till en lokal utanför grindarna i nära anslutning till regementet där det kommer finnas större möjlighet till att utveckla soldathemsverksamheten. En flytt av Soldathemmet frigör även 2ytterligare logement som kan nyttjas i värnpliktsutbildningen.

Avslutning

Slutligen vill Pliktrådet tacka SkyddC för god dialog men även smidig kommunikation inför besöket, Pliktrådet känner sig välkomna och gott bemötta. Vill även rikta ett extra stort tack till dom förtroendevalda på förbandet för en transparent och god dialog.

William Wennman – Förbandsansvarig SkyddC

070 828 65 91, William.wennman@pliktradet.se